

GÖTEBORGS UNIVERSITET
GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

**Bedömning av publikationskanaler i de norska och danska
bibliometriska modellerna –
konsekvenser för humaniora och samhällsvetenskap**

Karin Henning
Göteborgs universitetsbibliotek
Digitala tjänster
2013-04-12

Rapport finansierad med stöd av Bernströmsfonden

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	2
Prestationsbaserad resursfördelning	2
Bibliometriska indikatorer väcker debatt.....	3
Rapportens upplägg	3
Bibliometriska indikatorer för resursfördelning.....	4
Den svenska bibliometriska indikatorn	4
GU:s bibliometriska indikator.....	5
Den norska bibliometriska modellen	6
Den danska bibliometriska modellen.....	8
Den norska modellen vid GU – farhågor och synpunkter	10
Publicering av monografier på svenska.....	10
Konferenspublicering, tvärvetenskap	11
Samförfattande	11
”Det finns inga forskare inom mitt område i Norge...”	12
Problemställning – hur ”norsk” är den ”norska modellen”?.....	12
Data och metod.....	13
Resultat.....	14
Skillnader mellan de norska och de danska tidskriftslistorna	14
Jämförelse av den norska och danska modellen vid GU	15
Avslutande diskussion	21
Referenser	22

Sammanfattning

I rapporten analyseras olikheter i bedömningen av publikationskanaler i de norska och danska bibliometriska modellerna, samt hur skillnaderna påverkar resultatet för två fakulteter vid GU. Analysen visar att det finns olikheter mellan modellerna i vad som uppfattas som publikationskanaler (förlag och tidskrifter) med "högst internationell prestige", så kallade nivå 2-kanaler. Vetenskapsområden med svag konsensus beträffande nivå 2 är också områden där den norska modellen används vid GU, bland annat inom samhällsvetenskap och humaniora.

Även om det finns skillnader i bedömningarna får det små konsekvenser i utfallet av poängsummor för den samhällsvetenskapliga och humanistiska fakulteten vid GU. Korrelationen mellan den norska och den danska modellen är hög mellan modellerna och institutionerna vid fakulteterna. Däremot avspeglas skillnaderna mellan de båda modellerna i andelen nivå 2-kanaler. Dessa kanaler ska, enligt modellen, fungera som drivkrafter för publicering i tidskrifter och förlag med hög prestige.

Inledning

Prestationsbaserad resursfördelning

Sedan mitten av 1980-talet har prestationsbaserad resursfördelning inom universitets- och högskolesektorn blivit allt vanligare (Hicks, 2012). Idén om att offentligt finansierad verksamhet bör styras genom resultatbaserade indikatorer hänger delvis ihop med den förändrade styrningen av offentlig verksamhet, ofta betecknad som NPM - New Public Management (Auranen & Nieminen, 2010). Tanken är att staten bör ha större kontroll över hur forskning finansieras och vad som händer med de resurser man fördelar, samt att universiteten och högskolorna själva ska kunna påverka resultatet. Intentionen är att konkurrensutsättning leder till bättre resultat och mer kostnadseffektiv verksamhet.

Prestationsbaserade indikatorer kan vara antal doktorsexamina, externa medel samt bibliometriska indikatorer där vetenskaplig publicering mäts. I dessa fall är det forskningens effekter ("output") som mäts, till skillnad från modeller som baseras på forskningens "input", exempelvis antal anställda, tidigare års anslag, men även politiska satsningar och strategiska beslut. (Auranen & Nieminen, 2010). Storbritannien var ett av de första länderna att införa prestationsbaserad resursfördelning genom den så kallade RAE-modellen (Research Assessment Exercise). Modellen bygger på kollegial bedömning av forskarpaneler, men kommer att ersättas av REF-modellen (Research Excellence Framework). I den nya modellen ska forskningens genomslag och användbarhet mätas. Andra länder som också använder sig av olika typer av panelbedömningar är till exempel Spanien, Nya Zeeland, Portugal och Italien (Hicks, 2012, s. 254).

I många länder används också bibliometriska indikatorer som en del i den resultatbaserade forskningsfinansieringen. I Australien infördes en nationell bibliometrisk indikator redan 1992, baserat på antal publikationer. Senare undersökningar visade att Australiens produktivitet ökat, men till största delen i tidskrifter med låg impact (Butler, 2003). Modellen innehöll ett incitament och gav

en tydlig effekt, men kanske inte den avsedda. Australien har nu gått över till ett system (ERA – Excellence in Research for Australia) som liknar det brittiska RAE, och där den bibliometriska utvärderingen utgör ett stöd till panelernas arbete. I Norge, Danmark, Sverige och Belgien (Flandern) används bibliometriska indikatorer som en del av den prestationsbaserade resursfördelningen. Även Finland kommer att införa en indikator liknande den norska och danska under 2015. De svenska, norska och danska indikatorerna beskrivs i detalj på s 4-9.

Bibliometriska indikatorer väcker debatt

I de flesta länder där bibliometriska indikatorer införts har diskussionen varit livlig om det riktiga i att använda publiceringar som mått på prestation. Flertalet kritiker menar att det är ett alltför trubbigt verktyg som mått på forskningsaktivitet och "forskingskvalitet" (se bl a Aronsson et al., 2010; Lenas, 2009; Liedman, 2013). Vad gäller begreppet "forskingskvalitet" är de flesta forskare inom bibliometri överens om att det är problematiskt att använda begreppet kvalitet i samband med publiceringsstatistik (Moed, 2005, s. 28; Sivertsen, 2009, s. 17). Bibliometriska indikatorer kan mäta aktivitet, produktivitet och genomslag (impact), men det säger egentligen inget om forskningens kvalitet. För att bedöma kvalitet måste man helt enkelt läsa publikationen. Den svenska debatten har framför allt handlat om den kritiserade svenska citeringsbaserade indikatorn, där humanioras dåliga representation i databasen Web of Science uppmärksammas (se s 8). Ett problem i diskussionen är att bibliometri, genom den nationella indikatorn, har kommit att likställas med citeringsanalyser.

Kritiker menar också att bibliometriska modeller för resursfördelning leder till en inomvetenskaplig poängjakt där forskare är fullt upptagna med att jaga poäng, istället för att söka ny kunskap (se t ex Frostegård, 2010). Ulf Kronman, tidigare bibliometriker vid bland annat VR, menar att vetenskaplig kommunikation mer och mer liknar en industriell process, där forskaren pressas att producera för att ge avkastning i den nya publikationsekonomin (Kronman, 2013, s. 124-125).

Ett argument som syftar till att försvara bibliometrin fokuserar på rimligheten i att mäta forskningens "output" – forskning bygger på kommunikation, och resultatet av forskningskommunikation är oftast publicerat (Kronman, 2013, s. 123-124). Så länge bibliometri inte används som ensam indikator, samt med tillräckligt stora dataunderlag, har det en roll att spela inom forskningsutvärdering. Man menar också att bibliometri är ett bra komplement till peer review och andra typer av panelbedömningar där "kognitiv bias" och informella nätverk kan spela stor roll. Till exempel har bibliometriska metoder använts för att visa hur kvinnor missgynnats i regeringens excellens-satsningar (Sandström, Wold, & Jordansson, 2010).

Rapportens upplägg

I ett så omdiskuterat område som bibliometri är öppenhet och transparens av yttersta vikt. Funderingar och synpunkter måste bemötas och undersökas. Föreliggande rapport är ett försök att besvara några av de frågor som väckts under införandet av den norska bibliometriska modellen vid Göteborgs universitet. Rapportens fokus kommer att ligga på hur väl det fungerar att "importera" en utländsk modell och använda den på svenska förhållanden.

Rapporten inleds med en beskrivning av den svenska indikatorn för prestationsbaserad resursfördelning och indikatorerna vid GU. Den norska och danska modellen beskrivs sedan i detalj, och därefter följer den empiriska undersökningen av den samhällsvetenskapliga och humanistiska fakulteten vid Göteborgs universitet.

Bibliometriska indikatorer för resursfördelning

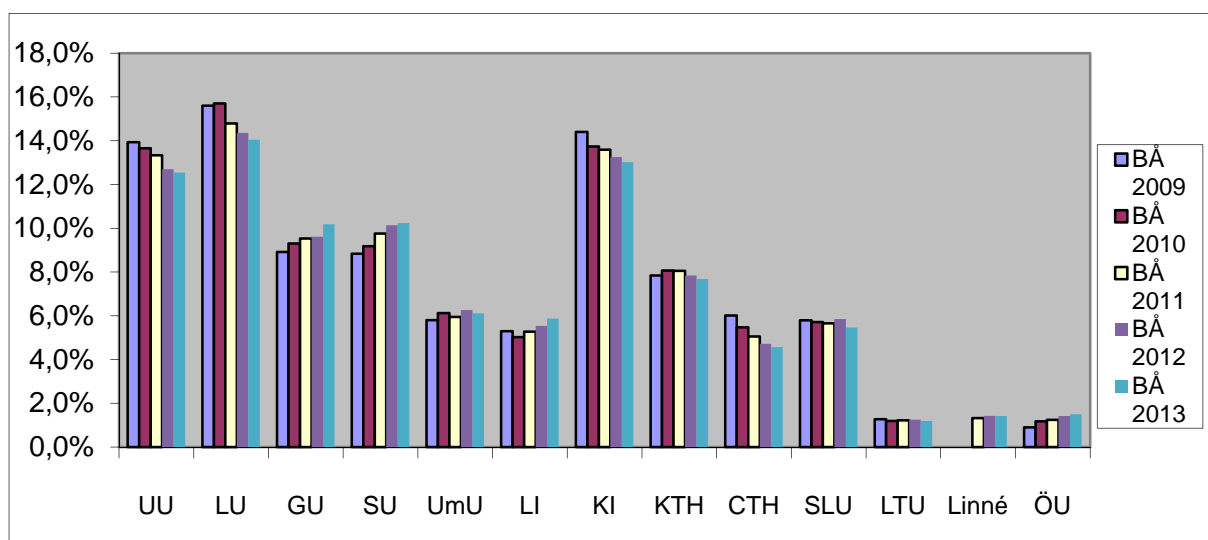
Den svenska bibliometriska indikatorn

Sedan 2009 fördelas 10 % av de direkta statliga forskningsanslagen med en prestationsbaserad indikator. I indikatorn ingår två delar som tilldelas lika vikt, där den ena delen bygger på hur väl lärosätet lyckats få externa medel till sin forskning, och den andra delen på en bibliometrisk modell.

Den bibliometriska indikatorn baseras på normerat antal publikationer och citeringar i databasen Web of Science. Normeringen innebär att ämnesområden med dålig representation i Web of Science (framför allt humaniora och delar av samhällsvetenskap) ges större vikt vid beräkningarna. Vid normeringen för antal publikationer har man försökt att statistiskt beräkna hur många publikationer en nordisk forskare inom varje ämnesdisciplin i snitt producerar i Web of Science, vilket leder till att en artikel inom humaniora kan vara värd nästan 15 gånger mer än en artikel inom exempelvis kemi (Carlsson, 2009, s. 85). Normeringen av citeringar sker också mot ämnesfält. Världsgenomsnittet av antal citeringar för ett specifikt ämnesområde, år och en viss publikationstyp räknas ut, och sedan jämförs en specifik artikel mot genomsnittet. Har artikeln lika många citeringar som världsgenomsnittet får den en fältnormerad medelcitering på 1, och har den dubbelt så många citeringar får den en fältnormerad medelcitering på 2. På det sättet kan man räkna ut hur ett helt lärosäte ligger till i förhållande till världsgenomsnittet. Vid den senaste beräkningen av indikatorn låg GU på medelcitering 1,17, d v s GU citeras 17 % över världsgenomsnittet. För att räkna ut det så kallade bibliometriska index som ligger till grund för omfördelningen mellan lärosätena, multipliceras de normerade antal publikationerna och citeringarna. I beräkningen från VR, inför budgetåret 2013, fick GU ca 10 % av den sammanlagda poängen, lika mycket som Stockholms universitet (Vetenskapsrådet, 2012).

Utvecklingen för GU är gynnsam i indikatorn, om man studerar andelen poäng per lärosäte och år:

Diagram 1. Andelen bibliometriska poäng per lärosäte och år av totala summan poäng

Källa: Vetenskapsrådet

Indikatorn har blivit kritiserad för att den, genom den dåliga täckningen i Web of Science, bara mäter delar av den svenska vetenskapliga publiceringen (Carlsson, 2009, s. 85). Även beräkningsgrunderna för indikatorn har kritiserats, bland annat av Vetenskapsrådet (Vetenskapsrådet, 2009).

I forskningspropositionen 2012 (*Regeringens proposition 2012/13:30 : Forskning och innovation*, 2012) föreslås att den prestationsbaserade indikatorn (externa medel plus bibliometri) ökar till 20 % av fördelningen av fakultetsmedlen (för om 2014). Vidare föreslås att indikatorn, på sikt (beräknat till 2018), helt ersätts av ett peer-review-baserat system.

En nyligen publicerad undersökning (Görnerup, 2013) visar att 6 av 10 lärosäten använder prestationsbaserade indikatorer i sin fördelning av de direkta statsanslagen till fakulteter (eller motsvarande). Vad gäller fakulteters fördelning till institutioner är andelen högre – hela 34 av 37 fakulteter använder prestationsbaserad fördelning. De vanligaste indikatorerna är antal examina i forskarutbildning, storlek på externa anslag och olika typer av bibliometriska indikatorer.

GU:s bibliometriska indikator

Sedan 2009 fördelar även GU delar av fakultetsmedlen med en prestationsbaserad indikator. Liksom på nationell nivå innehåller indikatorn två delar varav en del är baserad på externa medel, och en på bibliometri. Mellan 2009 och 2011 baserades den bibliometriska indikatorn på summa fraktionerade publikationspoäng per fakultet för en 5-årsperiod. Eftersom indikatorn till största delen mätte produktivitet, fick Göteborgs UB i uppdrag av rektor att under 2010 komma med förslag hur publikationsberäkningen kunde kompletteras med en "kvalitetsfaktor". En styrgrupp tillsattes med representation från GU:s samtliga fakulteter, i avsikt med att enas om en ny GU-gemensam indikator. Eftersom olika vetenskapsområden har olika publiceringsmönster (och vill ge olika incitament till sin

vetenskapliga publicering), var det svært att komma fram till en enda indikator. Man valde då att låta alla fakulteter själva bestämma vilken bibliometrisk modell som passar deras disciplin, och sedan låta den relativa förändringen i den egna modellen över tid bestämma eventuell omfördelning mellan fakulteterna. Som basvärde används den gamla indikatorns poäng. Förändringen över tid räknas mellan två rullande tre-årsperioder. Sedan räknas den procentuella ökningen eller minskningen för varje fakultet ut, och läggs till (eller dras ifrån) den bibliometriska poängen från föregående år.

Sahlgrenska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten använder båda citeringsbaserade indikatorer, så kallat Brute Force (där citeringar hämtas från Web of Science), och Konstnärliga fakulteten har utvecklat ett eget system baserat på publikationspoäng. Resterande fakulteter (Humanistiska, Samhällsvetenskapliga, Utbildningsvetenskapliga, Handelshögskolan och IT-fakulteten) har alla valt att använda den "norska modellen".

Den norska bibliometriska modellen

Även Norge använder bibliometri som en del i det prestationsbaserade finansieringssystem som fördelar anslag till universitet och högskolor. Den s.k. publiceringsindikatorn styr fördelningen av ca 2 % av de statliga forskningsanslagen och användes första gången 2006 (och baserades då på data från 2005). Indikatorn är en av fyra för att fördela statliga medel och ersatte, den då kritiserade, "förstestillings-indikatorn" (Sivertsen, 2009, s. 14). Indikatorn är tänkt att mäta publiceringsaktivitet genom poängsättning av vetenskapliga publikationer. Poängsättningen baseras på publikationens kanal (förlag, tidskrift/serie eller webbplats) och publikationens form (artikel, kapitel, monografi). Endast vetenskapliga publikationer räknas, enligt kriterier fastställda av Universitets- og høyskolerådet, se <http://dbh.nsd.uib.no/kanaler/hjelp.do>. Tanken är att indikatorn ska mäta forskningsaktivitet på institutionsnivå, samtidigt som den ska verka drivande för ökad internationell synlighet för norsk forskning.

I den norska modellen poängsätts publikationerna efter den kanal där forskaren publicerats. Den vetenskapliga bedömningen sker således av tidskriften eller förlaget, och inte av det enskilda bidraget (bok, kapitel eller tidskriftsartikel). Det är viktigt att poängtera avsikten bakom indikatorn: att mäta vetenskaplig forskningsaktivitet på en övergripande nivå för resursfördelning på lärosätetsnivå, och inte utvärdera enskilda forskare eller forskargrupperns vetenskapliga produktion (Sivertsen, 2009, s. 12).

För att godkännas som vetenskaplig publikationskanal ska förlaget eller tidskriften/serien uppfylla vissa kriterier (se http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/publisering/side_kriterier.action). För förlag gäller att det ska:

- være organisert redaksjonelt for å utgi publikasjoner som er i samsvar med definisjonen på vitenskapelige publikasjoner, og
- ha et vitenskapelig utgivelsesprogram med ekstern konsulentvurdering og som satser på distribusjon til forskere og forskningsinstitusjoner
- ha en nasjonal eller internasjonal forfatterkrets, dvs. at maksimalt 2/3 av forfatterene kan tilhøre en og samme institusjon

Tidskrifter og serier ska:

- være identifiserbare med ISSN
- ha en vitenskapelig redaksjon
- ha rutiner for fagfellevurdering
- ha en nasjonal eller internasjonal forfatterkrets, dvs. at maksimalt 2/3 av forfatterene kan tilhøre en og samme institusjon

Även om kanalen oppfyller ovanstående kriterier är det inte alla enskilda publikationer i en godkänd kanal som räknas. För att godkännas som vetenskaplig ska en publikation: "presentere ny innsikt, være i en form som gjør resultatene etterprøvbare eller anvendelige i ny forskning, være i et språk og ha en distribusjon som gjør den tilgjengelig for de fleste forskere som kan ha interesse av den" (*Vekt på forskning : nytt system for dokumentasjon av vitenskapelig publisering : innstilling fra faglig og teknisk utvalg til UHR 2004, s. 17*). Godkända publikasjonstyper är vetenskaplig monografi, kapitel i antologi og tidskriftsartiklar.

Nivåer

Publikationskanalerna är indelade i två nivåer: nivå 1 innehåller de kanaler som godkännts som vetenskapliga enligt kriterierna, og nivå 2 innehåller de kanaler som räknas som de mest ledande og prestigefyllda inom fältet. Nivå 2 är tänkt att hindra de negativa konsekvenser som kan uppstå vid en renodlad kvantitativ indikator (se s 2-3). Nivå 2-kanalerna bestäms av så kallade "faggrupper", indelade efter vetenskapliga ämnesområden, og består av norske forskere inom respektive fält. För att undvika inflationsdrivande beteenden från faggrupperna har man begrenset andelen nivå 2 till 20 % av den sammanlagda globala vetenskapliga produktionen inom fältet. De kriterier som anges för vilka kanaler som bör nomineras till nivå 2 är inte så uttømmende: "oppfattes som de mest ledende i brede fagsammenhenger" og "utgir de mest betydelige publikasjonene fra ulike lands forskere" (*Vekt på forskning : nytt system for dokumentasjon av vitenskapelig publisering : innstilling fra faglig og teknisk utvalg til UHR 2004, s. 18*).

Poängsättning

Alla publikationer registreras i en databas (CRISTIN, tidligere FRIDA), og därefter räknas den sammanlagda poängen ut för lärosätet. En publikation i en publikationskanal registrerad som nivå 2 får mer poäng än en publikation på nivå 1. Vid samförfattade publikationer delas poängen mellan de medverkande författarna, så kallat fraktionerad beräkning.

Tabell 1. Poängsättning enligt det norske systemet

Publikasjonstyp	Nivå 1	Nivå 2
Artikel i vitenskapelig tidskrift	1	3
Kapitel i bok	0,7	1
Bok	5	8

Kritiken

Efter introduktionen har systemet debatterats i norsk dags- och fackpress. Huvuddelen av kritiken består av invändningar mot att använda bibliometri som redskap för forskningsutvärdering och som ett mått på kvalitet. Enligt Gunnar Sivertsen, som var med och utvecklade den norska modellen, beror en stor del av kritiken på missuppfattningar avseende systemets konstruktion och avsikt. Publiceringsindikatorn är inte tänkt att användas som instrument för utvärdering utan är enbart en indikator för att mäta publiceringsaktivitet (Sivertsen, 2009). Per O. Seglen har kritiserat modellen utifrån argumentet att man använder samma värderingsgrunder som Web of Sciences impact factors, d v s att man missar att se på den enskilda artikeln eller bidragets kvalitet och istället stirrar sig blind på förpackningen (d v s tidskriften eller förlaget) (Seglen, 2009). Sivertsen menar att systemet inte är tänkt att värdera enskilda bidrag, utan ska mäta publiceringsaktiviteten på en övergripande nivå (exempelvis institution eller lärosäte).

Konsekvenser av indikatorn

Den norska indikatorn kommer att utvärderas under 2013 med avseende på hur den påverkat norsk forskning och om den uppfyllt de mål man hade vid införandet (Monsen, 2013). Det har redan tidigare gjorts studier av hur publiceringsmönster förändrats sedan införandet. I en utvärdering av den danska indikatorn (Sivertsen & Schneider, 2012) redovisar författarna även underlag från den norska vetenskapliga publiceringen. Under perioden 2004-2010 har publiceringen i både nivå 1- och nivå 2-kanaler ökat kraftigt. Resultatet bekräftar vad som kom fram i den nordiska rapporten "Comparing Research at Nordic Universities using Bibliometric Indicators". Den visade en 35-procentig ökning av norska tidskriftsartiklar i databasen Web of Science (NordForsk, 2011, s. 24). Vidare noterar Sivertsen & Schneider att man inte ser några större förändringar i publiceringsmönster vad gäller förhållandet mellan artiklar, kapitel och monografier. Däremot ser man en ökning av publicering på andra språk än norska, framförallt inom humaniora och samhällsvetenskap. Denna ökning har observerats sedan 1980-talet och ser därför ut att vara oberoende av indikatorn (Sivertsen & Schneider, 2012, s. 54). Man ser inte heller någon negativ inverkan på graden av tvärvetenskaplighet och samarbetsmönster.

Den danska bibliometriska modellen

I Danmark fördelas hela 25 % av basanslagen till forskning med en bibliometrisk indikator (i bruk sedan 2009). Liksom i den norska modellen bedöms publikationer utifrån publikationskanal och ges poäng efter publikationstyp och nivå på kanalen.

Tabell 2. Poängsättning enligt det danska systemet

Publikationstyp	Nivå 1	Nivå 2
Artikel i tidskrift eller serie	1	3
Antologibidrag i bokserie	1	3
Antologibidrag på förlag	0,5	2
Monografier	5	8

Nivåindelning av förlag kommer att tas i bruk först under 2014. Anledningen är den kritik som riktades mot att inga danska förlag klassificerades som nivå 2 vid de första nomineringarna till listorna. Därigenom menade kritikerna att forskning på språket danska kom att diskvalificeras för de vetenskapsområden där monografipublicering dominerar. Man beslutade då att skjuta fram införandet av nivåindelning för förlag och istället tillåta att monografiserier kan nomineras till nivå 2. Poängsättningen är därför något annorlunda fram till 2014 - alla vetenskapliga monografier ges 6 poäng och kapitel 0,75 poäng.

Patent räknas med i indikatorn och ger 1 poäng. Fram till 2011 räknades även doktorsavhandlingar in i indikatorn. En annan skillnad mot det norska systemet är att två olika former av kapitel i antologier definierats: kapitel i antologier där antologin ingår i serie med ISSN och kapitel i antologier utan serieanknytning. De kapitel där antologin har serieanknytning ges mer poäng än de utan, detta för att jämställa den typen av kapitelpublicering med vetenskapliga tidskriftsartiklar. Värt att notera är också att kapitel utan serieanknytning genererar mer poäng i det danska systemet än i det norska på nivå 2, men mindre poäng på nivå 1.

Kriterierna för nivå 2 är samma som i Norge: "1. De skal opfattes som de ubetinget førende af det internationale forskningsmiljø inden for faget. 2. De må tilsammen højst udgive omkring en femtedel af fagets videnskabelige publikationer på verdensplan" (se <http://fivu.dk/forskning-og-innovation/statistik-og-analyser/den-bibliometriske-forskningsindikator/niveauinddeling-af-publiceringskanaler>). Däremot har man valt en annan modell för fraktionering än i Norge. För att undvika eventuella negativa konsekvenser med fraktionering, multipliceras institutionssamarbeten med 1,25 (innan fraktioneringsberäkningen).

Arbetet med nominering och urval av publikationslistorna har varit omgärdat av diskussioner och konflikter. Urvalsarbetet påbörjades redan 2008 av 68 "faggrupper" med forskare inom olika vetenskapsområden. Listorna skickades sedan in till Forsknings- og innovationsstyrelsen där korrigeringar gjordes utan samråd med faggrupperna. Detta orsakade stor kritik och flera ledamöter hotade att avgå. Enligt Jesper W. Schneider, bibliometriker och forskare vid Aalborg universitet, orsakades den danska debatten av att faggrupperna lämnades med alltför stort arbete när de tvingades skapa helt nya listor, både för nivå 1-kanalerna och nivå 2-kanalerna (Schneider, 2009, s. 371).

Den norska modellen vid GU – farhågor och synpunkter

Som tidigare nämnts infördes den norska modellen vid fem fakulteter inom GU mellan 2009-2011. I samband med modellens införande bjöds UB in till seminarier och möten vid de olika fakulteterna, där frågor, synpunkter och farhågor ventilerades. Många frågor, som ibland byggde på missförstånd av hur indikatorn fungerade, kunde besvaras direkt, men en del frågeställningar har krävt mer fördjupade analyser. Diskussionen har varit snarlik den som förts nationellt i både Norge och Danmark, och där man nu – åtminstone i Norge – haft möjlighet att empiriskt undersöka en del av synpunkterna (Sivertsen & Schneider, 2012).

Publicering av monografier på svenska

Den första synpunkten är en generell syn på att bibliometri endast premierar artiklar i peer review-tidskrifter (Good, 2012, s. 24). Detta är korrekt för den svenska nationella modellen (se s. 4), men gäller inte för den norska modellen. Det förefaller som den nationella debatten om humanioras och samhällsvetenskapernas dåliga representation i Web of Science påverkar forskarnas attityder mer än hur de lokala modellerna är konstruerade. Vid humanistiska fakulteten har bibliometri använts i den lokala aktivitetsmodellen sedan 2007, och både den nuvarande (norska) och den föregående ger poäng för publicering i monografier och kapitel. Vad gäller premieringen av monografier och kapitel i den norska modellen kan man däremot notera att det är en ojämn relation mellan nivå 1 och 2 för de olika publiceringsformerna. Publicering av en tidskriftsartikel på nivå två ger 3 gånger så många poäng, men en monografi ger endast 1,6 gånger så många poäng, och kapitel 1,4 gånger mer.

Vid GU har publiceringen av refereegranskade artiklar ökat stadigt inom humaniora och samhällsvetenskap sedan 2004, alltså långt innan nuvarande bibliometriska indikator infördes. När man studerar utvecklingen i Belgien och Norge, två länder med nationella databaser över all vetenskaplig publicering, ser man inte alls samma tendens. Där är förhållandet mellan kapitel-, monografi- och artikelpublicering tämligen stabilt över tid. Att publiceringsmönster inom humaniora och samhällsvetenskap förändrats, eller inte förändrats, kan ha flera orsaker och det är svårt att konstatera raka orsakssamband mellan den ena eller andra tendensen. De kommentarer som kommit fram inom GU menar att det inte lönar sig att ge ut monografier och att det är ”många artiklar” som gäller (Good, 2012). Det motsäger delvis det som framkommer hos både Bernhardsson och Williams, där forskare anser att den vetenskapliga monografien (inom framförallt humaniora) är av yttersta vikt för meriteringen (Bernhardsson, 2011, s. 120; Williams, Stevenson, Nicholas, Watkinson, & Rowlands, 2009). Även Arne Jarrick talar om den hotade vetenskapliga monografien i en artikel i Vetenskapsrådets tidning Curie (Jarrick, 2012). Man kan också konstatera att försäljningen av vetenskapliga monografier minskat kraftigt och flera talar om den vetenskapliga monografien som en hotad publiceringsform. Det pågår flera projekt som uppmärksammar den vetenskapliga monografien, bland annat det svenska projektet ”Towards Quality-Controlled OA Monographs in Sweden” (delrapport finns på http://www.kb.se/Dokument/Om/projekt/open_access/2012/oa_monographs_progress_report_2012-09-27.pdf).

En annan synpunkt som framkommit är en oro för att svenskspråkig publicering inte premieras, och att det kommer att leda till mindre publicering på svenska. Man menar att inom humaniora och samhällsvetenskap är gränserna mellan inomvetenskaplig och populärvetenskaplig publicering inte lika skarpa som inom naturvetenskap och medicin. Diana Hicks talar om fyra olika "genrer" för vetenskaplig publicering inom samhällsvetenskaplig publicering: internationell tidskriftspublicering, nationell tidskriftspublicering, monografier och "enlightenment literature" (ungefär publicering för samverkansuppgiften) (Hicks, 2013). Hon menar att ensidig styrning, genom forskningsutvärdering baserad på naturvetenskapliga ideal, kan leda till en försvagning av publicering för samhällsrelevans och samverkansuppgiften.

Hur förhåller sig den norska modellen då till påståendet om en eventuell hotad svenskspråkig publicering? I modellen finns ett incitament för internationell publicering, eftersom nivå 2 innehåller de kanaler med "høyest internasjonal prestisje" (<http://dbh.nsd.uib.no/kanaler/hjelp.do> 2012-11-21). Men för de ämnesområden som har en hög andel bokpublicering är kriterierna för internationell författarkrets annorlunda än för t e x medicin och naturvetenskap: "Mindre enn to tredjedeler av forfatterne er fra samme land og det benyttes språk i kanalen som er internasjonale i faget" (*Vekt på forskning : nytt system for dokumentasjon av vitenskapelig publisering : innstilling fra faglig og teknisk utvalg til UHR* 2004, s. 45). Utifrån formuleringen kan således forskning om svenska språket (på svenska) definieras som internationell. I Norge har debatten varit intensiv rörande publicering på norska, men i den tidigare nämnda rapporten från Sivertsen och Schneider konstateras att trenden mot minskad publicering på norska pågått en längre tid (innan indikatorns införande). En annan studie (Ossenblok, Engels, & Sivertsen, 2012) visar att engelskspråkig publicering av tidskriftsartiklar ökat både i Norge och Belgien, och författarna ser det som en generell tendens mot ökad internationalisering.

Konferenspublicering, tvärvetenskap

Från de "konferenstunga" disciplinerna menar man att modellen inte premierar den forskning som anses som mest prestigefull inom disciplinen, d v s de forskningsresultat som presenteras vid konferenser. Från IT-fakulteten (där konferenser är mycket viktiga) har synpunkter framförts att bibliometri inte alls fungerar som indikator inom disciplinen. I RED10-utvärderingen åskådliggjordes det, menar man, genom den motsägelsefulla bild som gavs: å ena sidan värderades institutionen för data- och informationsvetenskap som "outstanding" av panelerna, men å andra sidan visade både de citeringsbaserade indikatorerna och den norska modellen ett svagt resultat för institutionen. Det är här viktigt att notera att institutionen hade så få artiklar publicerade under undersökningsperioden att det var svårt att dra några slutsatser utifrån den citeringsbaserade analysen (Holmgren & Bertilsson Uleberg, 2011, s. 591). Det är viktigt att komma ihåg att i den norska modellen räknas *publicerade* konferensbidrag på samma sätt som bidrag i serie/tidskrift eller monografi, förutsatt att förlaget/tidskriften uppfyller kriterierna för godkänd vetenskaplig kanal.

Samförfattande

En återkommande fråga inom bibliometrin är hur fördelning av poäng ska ske vid samförfattarskap. I den norska modellen används så kallad fraktionerad beräkning, d v s om flera författare står som upphov till en publikation delas poängen mellan dem. Här menar kritikerna att fraktionering kan

motverka viljan till samarbete och samförfattarskap. De som är positiva till fraktionering ser det som mer rättvist – om fler författare varit inblandade är även arbetsinsatsen mindre. Man menar också att definitionen på författarskap skiljer sig mellan olika discipliner, och att vad som räknas som ett bidrag till publikationen är bredare inom den naturvetenskapliga publiceringstraditionen, än inom samhällsvetenskap och humaniora.

”Det finns inga forskare inom mitt område i Norge...”

På ett seminarium vid institutionen för språk och litteraturer väcktes frågan om hur områden, där det norska vetenskapssamhället helt saknar forskning, kommer att tillgodoses. Vid Göteborgs UB har vi (som tidigare nämnts) beslutat att göra en egen bedömning av de kanaler som inte finns registrerade i det norska systemet, utifrån kriterierna för godkänd kanal. Detta för att inte missgynna publicering inom GU som saknar representation i det norska systemet. Däremot löser man inte problemet med att områdena inte blir rättvist bedömda vad gäller nivå 2-kanaler. Även vid institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori har det funnits en oro över bedömningarna på nivå 2. Vad institutionen anser vara centrala tidskrifter inom deras vetenskapsområden har inte bedömts inom relevanta fagområden i Norge. Detta kan bero på att inriktningen inom den vetenskapliga disciplinen, i det här fallet vetenskapsteori, ser annorlunda ut i Norge och att man bedömer andra kanaler som de med högst prestige. Frågan om den norska modellens legitimitet, vad gäller oro över att vi använder en utländsk modell på svenska förhållanden, är också den fråga som rapporten kommer att behandla empiriskt.

Problemställning – hur ”norsk” är den ”norska modellen”?

Ett av argumenten för att använda den norska modellen är att de kanaler som bedöms som nivå 2 är de där det finns en konsensus i (det internationella) vetenskapssamhället om vad som är ”högst internationell prestige”. I *”Vekt på forskning” (Vekt på forskning : nytt system for dokumentasjon av vitenskapelig publisering : innstilling fra faglig og teknisk utvalg til UHR 2004, s. 39)* står att publiceringskanaler i nivå 2 ska: ”oppfattes som de mest ledende i brede fagsammenhenger” och ”utgir de mest betydelige publikasjonene fra ulike lands forskere”. Frågan är alltså om GU:s forskares farhågor är befogade eller om vi kan lita på att de norska bedömningarna är översättbara även till svenska förhållanden? Den empiriska delen av rapporten kommer behandla följande frågor:

- Finns det en ”nationell bias” i de norska listorna? Skiljer det sig mellan olika forskningsområden?
- Om så är fallet, hur påverkar det den lokala resursfördelningsmodellen?

Eftersom vi inte har några svenska listor över bedömda publiceringskanaler har den danska listan använts (som jämförelse) för att identifiera områden med konsensus, eller bristande konsensus, över vad som anses vara internationell hög prestige. Genom att jämföra bedömningarna av nivå 2 i de olika listorna kan områden med stark eller svag konsensus identifieras. Vidare är det möjligt att se på

utfallet för de fakulteter som använder den norska modellen vid GU (samhällsvetenskapliga, humanistiska, Handels, IT, utbildningsvetenskap) - hur skiljer sig utfallet mellan om vi använder den norska eller danska modellen, och skiljer det sig mellan olika forskningsområden?

Data och metod

Analysen har begränsats till tidskriftsartiklar eftersom de danska listorna för bedömda förlag släpps först 2014 (<http://fivu.dk/forskning-og-innovation/statistik-og-analyser/den-bibliometriske-forskningsindikator/autoritetslister>). Artiklarna i analysen har publicerats mellan åren 2007-2011. Detta var en praktisk avgränsning eftersom data från den då pågående budgetanalysen kunde återanvändas. Från GUP har publikationstyperna refereegranskad artikel, forskningsöversikt och övrig vetenskaplig artikel använts. Analyserna genomfördes under augusti och september 2012 och data från GUP hämtades i augusti 2012.

Analysen omfattar artiklar vid samhällsvetenskapliga och humanistiska fakulteten. Båda fakulteterna använder den norska modellen vid resursfördelning och täcker ämnesområden med tydliga skillnader i bedömningen av nivå 2 mellan de norska och danska listorna (se vidare s 15).

De norska och danska tidskriftslistorna för 2011 laddades ner till UB:s lokala bibliometridatabas och matchades sedan mot publikationsdatabasen GUP. Vid beräkning av norska poäng bedömer UB de kanaler som inte finns registrerade i det norska systemet. Bedömningen görs utifrån de fastlagda kriterierna för godkänd kanal och gäller alltså bara mellan nivå 0 och 1 (godkänd eller inte). Detta görs för att inte missgynna publicering inom GU som saknar representation i det norska systemet. I den jämförande analysen har de kanaler som saknats i de danska listorna också bedömts som nivå 0 eller 1. För den norska listan har vi kunnat matcha rätt publikationsår med rätt nivå för just det året, eftersom vi kunnat återanvända "gammal data" för tidigare analyser. Detta var inte möjligt för den danska analysen, och kan ha betydelse för resultatet.

I den danska ska egentligen extra poäng ges för vissa samarbetspublikationer (se s 9), men för att skapa ett jämförbart datamaterial har full fraktionering (enligt den norska modellen) använts.

Resultat

Analysen innehåller två delar: I den första resultatdelen jämförs de norska och danska listorna i avseende på täckning och skillnader mellan bedömningar av tidskrifterna ämnesvis. Den andra delen, som också är den mest omfattande, presenterar resultatet för de olika modellerna när de tillämpas på GU. Här analyseras skillnader mellan den norska och den danska modellen för samhällsvetenskapliga och humanistiska fakulteten.

Skillnader mellan de norska och de danska tidskriftslistorna

Den norska listan från 2011 innehöll sammanlagt 25 400 tidskrifter och den danska listan 18 700 tidskrifter. Av dessa återfanns 15 000 tidskrifter i de båda listorna (se figur 1)

Figur 1. Täckningsanalys norska och danska tidskriftslistorna.

Av de 15 000 överlappande tidskrifterna hade ca 2000 olika bedömning, d v s nivå 1 i den norska och nivå 2 i den danska, eller vice versa - vilket betyder ca 14 % med olika bedömning. Om man tittar närmare på de 2000 tidskrifterna ser man att det är inom humaniora och samhällsvetenskap som bedömningen skiljer sig åt mest. Inom ett flertal discipliner ligger andelen tidskrifter med olika bedömning på ca 25 %. Det gäller bland annat för tyska/nederländska, genusforskning, juridik, arkeologi, religionsvetenskap, socialantropologi och grekiska/latin (se tabell 3). Ämnesindelningen i listan är baserad på de norska "fagområdena".

Tabell 3. Ämnesområden med högst andel olika bedömning (topp 20)

Fagområde	Antal tidskrifter med olika bedömning	Andel olika bedömning av totala antalet tidskrifter	Totalt antal tidskrifter
Dans	3	33%	9
Tysk og nederlandsk	21	33%	64
Tverrfaglig humanistisk forskning	24	27%	89
Kjønnforskning	18	27%	67
Rettsvitenskap	80	26%	303
Arkeologi og konservering	52	26%	198
Teologi og religionsvitenskap	73	26%	278
Sosialantropologi	32	22%	143
Gresk og latin	36	22%	162
Arkitektur og design	19	22%	87
Tekn - Medisinsk teknologi	6	21%	28
Odontologi	17	21%	80
Lingvistikk	65	21%	311
Nordisk	10	20%	50
Utviklingsstudier	13	20%	66
Historie	84	19%	444
Psykologi	115	18%	623
Tverrfaglig samfunnsforskning	20	17%	115
Med - Geriatri	6	17%	35
Filosofi og idéhistorie	42	17%	246

På listan återfinns ämnesområden med lokalt/nationellt forskningsfokus (till exempel juridik, historia och i viss mån arkeologi och teologi), men också ämnesområden med tydligt internationellt fokus. Vad gäller de internationella områdena är bristen på konsensus inom exempelvis latin/grekiska, tyska/nederländska och socialantropologi överraskande. Där borde råda en samsyn om vilka tidskrifter som har ”høyest internasjonal prestisje”.

Jämförelse av den norska och danska modellen vid GU

Vi kan alltså konstatera att det finns skillnader i listorna om vad som bedöms som tidskrifter med hög prestige (nivå 2), och att de största skillnaderna finns inom humaniora och samhällsvetenskap (inklusive juridik). Vid GU använder både den humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteten den norska modellen (samt Handelshögskolan, IT-fakulteten och utbildningsvetenskapliga fakulteten). Vilka praktiska konsekvenser får det att konsensus saknas inom vissa ämnen? Hur legitimt är det att använda den norska modellen om bedömningen av högprestige-kanaler i en disciplin är, om inte godtycklig, så glidande? I den följande empiriska analysen har frågorna behandlats genom en jämförelse av utfallet mellan den norska och den danska modellen. Två aspekter kommer att belysas: a) andelen nivå 2-publicationer och b) det faktiska utfallet av summa poäng per institution.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Analyserna baseras på GUP och den institutionstillhörighet författaren angett vid registrering. Fakulteten består av sju institutioner: Förvaltningshögskolan, institutionen för globala studier, institutionen för journalistik, medier och kommunikation, institutionen för socialt arbete, institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, psykologiska institutionen samt statsvetenskapliga institutionen. Dessutom finns tre enheter med affiliering i GUP: CERGU (Centrum för Europaforskning), NORDICOM (Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning) och CEFOS (Centrum för forskning om offentlig forskning, t om 2011). I GUP finns även publikationer från enheten för biblioteks- och informationsvetenskap och Museion inlagda under fakulteten. Dessa enheter och avdelningar redovisas under övriga enheter. Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap bildades 2012 genom en sammanslagning av sociologiska institutionen och institutionen för arbetsvetenskap. Analysen redovisar data för den nya sammanslagna institutionen, trots att publikationerna getts ut innan fusionen. Anledningen är att analysen delvis baseras på faktiska underlag som använts vid budgetanalyser, och i de fallen har fakulteten valt att räkna på den nya organisationsstrukturen.

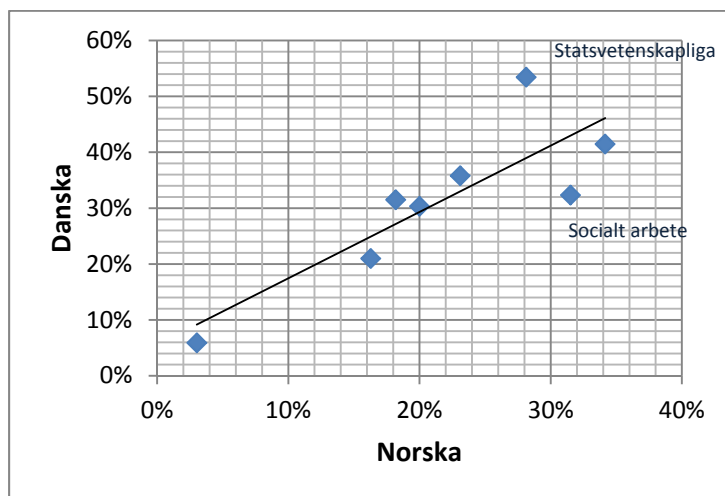
Under åren 2007-2011 producerade fakulteten 1389 tidskriftsartiklar. Av dessa var 243 inte godkända som vetenskapliga enligt de norska/danska kriterierna. För den norska modellen genererades 1113 poäng och för den danska modellen sammanlagt 1308 poäng. Andelen nivå 2-publikationer var 21 % för den norska modellen och hela 30 % för den danska. Noterbart är att 30 % nivå 2 ligger mycket nära den tidigare nämnda utvärderingen av den danska modellen (Sivertsen & Schneider, 2012). Hela 35 % av de danska forskarnas samhällsvetenskapliga tidskriftsartiklar (2009-2010) var publicerade inom nivå 2-tidskrifter. Som författarna konstaterar kan det bero på att man i Danmark faktiskt publicerar sig i tidskrifter med högre internationell prestige, men den höga andelen kan också vara ett resultat av att de danska ämnesgrupperna nominerat fler tidskrifter generellt till nivå 2 (Sivertsen & Schneider, 2012, s. 54). Antal artiklar som blivit godkända skiljer sig inte nämnvärt mellan modellerna, men däremot andelen nivå 2-artiklar (se tabell 4).

Tabell 4. Andelen nivå 2-publikationer per institution (samhällsvetenskapliga fakulteten)

Institution	Andel nivå 2 NOR	Totalt antal artiklar nivå 1 + 2	Andel nivå 2 DAN	Totalt antal artiklar nivå 1 + 2
Förvaltningshögskolan	3 %	33	6 %	34
Inst för globala studier	18 %	143	32 %	146
Inst för journalistik, medier och kommunikation (JMG)	34 %	41	41 %	41
Inst för socialt arbete	32 %	165	32 %	167
Inst för sociologi och arbetsvetenskap	20 %	150	30 %	155
Psykologiska inst	16 %	430	21 %	429
Statsvetenskapliga inst	28 %	160	53 %	161
Övriga enheter	23 %	65	36 %	67

De flesta institutioner har en högre andel nivå 2-artiklar i den danska modellen (förutom institutionen för socialt arbete som har samma andel nivå 2 i båda systemen). I och med att kanalerna generellt är värderade högre i den danska modellen finns det en ganska bra korrelation mellan de båda modellerna och institutionerna (0,84). Statsvetenskapliga institutionen sticker ut med sina 53 % nivå 2-artiklar i den danska modellen, liksom institutionen för socialt arbete med samma andel nivå 2-artiklar i båda modellerna (se diagram 2). Värt att notera är också att Förvaltningshögskolan endast har 3 % respektive 6 % nivå 2-artiklar i den norska respektive den danska modellen. Institutionen har en hög andel svenskspråkig publicering, men det har även institutionen för socialt arbete och JMG.

Diagram 2. Relationen mellan den norska och den danska modellen, andel nivå 2-publicationer

Analysen visar alltså att det finns stora skillnader mellan den danska och norska modellen vad gäller andelen nivå 2-publicationer. Men det verkar vara generella skillnader, och därför inte alarmerande vad gäller legitimiteten att använda det ena eller andra systemet. När man tittar närmare på den institution som hade mest att "tjäna" på den danska modellen (statsvetenskapliga) så finner man att den näst mest vanligaste tidskriften för institutionens forskare att publicera sig i (efter Statsvetenskaplig tidskrift) är Scandinavian political studies, med en 2:a i de danska listorna. Det ser alltså ut som en enskilda tidskrift kan ha ett stort inflytande på fördelningen, vilket återigen förstärker vikten av att arbeta med statistiskt hållbara datamängder inom bibliometri.

Psykologiska institutionen skiljer ut sig genom det höga antalet publicerade artiklar och den låga andelen nivå 2-publicationer. Institutionens publiceringsmönster är olik de andra institutionerna generellt och liknar mer naturvetenskap och medicin, med en tyngdpunkt mot publicering i internationella tidskrifter. Institutionen publicerar sig också inom ett av områdena med många olika bedömningar i analysen av listorna. Det förefaller däremot inte ha påverkat varken psykologiska institutionen eller institutionen för globala studier, där den sistnämnda också finns representerad på listan med ämnen som socialantropologi och "utviklingsstudier".

Summa poäng – eventuell påverkan resursfördelning

Eftersom nomineringen av andelen nivå 2-publikationer är begränsad till 20 % av världsproduktionen kan en institution/fakultet/universitet använda värdet som en indikation på hur man presterar i förhållande till ett "världsgenomsnitt". Däremot säger det inget om hur produktiv enheten varit. Inom resursfördelning används därför summan av poäng per enhet, eftersom det i någon mån kombinerar produktivitet och "prestige". Det är därför viktigt att även undersöka om det finns några skillnader i utfallet av summa norska poäng mellan institutionerna och den norska och danska modellen. Hur påverkas resursfördelning om vi använder den ena eller den andra modellen? Nedanstående tabell redovisar "norska och danska" poängsammor för fakultetens institutioner. Kolumnen summa norska poäng visar poäng per institution, och kolumnen andel av norska poäng andelen av fakultetens totala poängssumma. På samma sätt redovisas de danska poängssammorna. Om vi exempelvis studerar institutionen för globala studier kan vi konstatera att man får 14 % av fakultetens poängssumma i den norska modellen och 15 % av poängssumman i den danska modellen.

Tabell 5. Summa poäng och andel av totala poängssumman, danska och norska modellen (sällsvetenskapliga fakulteten)

Institution	Summa norska poäng	Andel av norska poäng	Summa danska poäng	Andel av danska poäng
Förvaltningshögskolan	21	2%	22	2%
Inst för globala studier	157	14%	200	15%
Inst för journalistik, medier och kommunikation (JMG)	57	5%	57	4%
Inst för socialt arbete	183	16%	191	15%
Inst för sociologi och arbetsvetenskap	149	13%	186	14%
Psykologiska inst	285	26%	308	24%
Statsvetenskapliga inst	201	18%	269	21%
Övriga enheter	61	5%	74	6%
<i>Total</i>	<i>1113</i>	<i>100%</i>	<i>1308</i>	<i>100%</i>

Som tidigare nämnts genererar den danska modellen en högre poängssumma totalt för fakulteten (1308 poäng), men skillnaderna mellan institutionerna och modellerna är små i avseende på andelen poäng. Korrelationen mellan modellerna är mycket hög: 0,98. Att korrelationen är hög är inte så förvånande – poängssumman baseras ju delvis på hur många publikationer man publicerat och vad vi i själva verket gör är att, i någon mån, jämföra storleken på institutionerna.

Ett par institutioner sticker dock ut: Statsvetenskapliga institutionen får 3 % mer poäng i den danska modellen och psykologiska institutionen får 2 % mer i den norska. Statsvetenskapliga institutionen var den institution som också hade en signifikant högre andel nivå 2-publikationer i den danska modellen.

När utfallet mellan modellerna jämförts ser det alltså inte ut som en eventuell diskonsensus om vad som räknas som "högkvalitativ" forskning har så stor inverkan på resursfördelningen. Man kan fundera över att produktivitetens faktor verkar ha en högre inverkan än den tänkta "moroten" att publicera i nivå 2-kanaler. Å andra sidan är publicering i nivå 1 också ett tydligt incitament vid GU, om man strävar mot publicering i förhandsgranskade kanaler utanför det egna lärosätet (se s 7: kriterier för godkänd kanal).

Humanistiska fakulteten

Fakulteten omorganiserades 2009 och består numera av sex institutioner: Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, institutionen för historiska studier, institutionen för kulturvetenskaper, institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, institutionen för språk och litteraturer och institutionen för svenska språket. Eftersom analysen även innehåller data från 2007 och 2008 har de gamla institutionerna kopplats till de nya, och redovisningen sker endast med den nya organisationsstrukturen. Flertalet institutioner innehåller flera olika ämnesdiscipliner och det kan därför vara svårare att säga något om resultatet av ämnesskillnader baserat på institution.

Under åren 2007-2011 producerade fakulteten 1177 tidskriftsartiklar. Av dessa var 449 inte godkända som vetenskapliga, enligt de norska kriterierna, vilket är ca 38 % av alla artiklar. För samhällsvetenskapliga fakulteten var andelen icke godkända bara 17 %. Skillnaderna är också stora när vi tittar på andelen nivå 2-publikationer för fakulteterna: Humanistiska fakulteten har endast 16 % nivå 2 i norska modellen, mot 21 % för samhällsvetenskapliga fakulteten, samt 14 % i den danska modellen, mot 35 % för samhällsvetenskapliga fakulteten. Det är här viktigt att komma ihåg att bok- och kapitelpubliceringen inte har räknats med, och att det förmodligen påverkar den humanistiska fakultetens utfall i högre grad (där bokpublicering är mer frekvent), än för samhällsvetenskapliga fakulteten. Det kan vara så att forskning med "hög internationell prestige" (nivå 2) i högre grad publiceras i monografier och antologier vid fakulteten.

När man går ner på institutionsnivå på humanistiska fakulteten ser man en större variation mellan institutionerna och modellerna än vid samhällsvetenskapliga fakulteten (korrelationen är endast 0,68). Tre av institutionerna har högre andel nivå 2 i det norska (institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, institutionen för språk och litteraturer och institutionen för svenska språket), och två har högre andel nivå 2 i det danska (institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori och institutionen för historiska studier). Institutionen för kulturvetenskaper har lika hög andel nivå 2 i båda modellerna.

Tabell 6. Andelen nivå 2-publikationer per institution (humanistiska fakulteten)

Institution	Andel nivå 2 NOR	Totalt antal nivå 1 + 2 NOR	Andel nivå 2 DAN	Totalt antal nivå 1 + 2 DAN
Inst för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori	19%	157	23%	166
Inst för historiska studier	17%	64	30%	67
Inst för kulturvetenskaper	16%	57	16%	58
Inst för litteratur, idéhistoria och religion	14%	139	12%	152
Inst för språk och litteraturer	17%	223	8%	232
Inst för svenska språket	7%	87	5%	88

Även vid humanistiska fakulteten finner man ett par institutioner som sticker ut. Historiska institutionen har bara 17 % nivå 2-publikationer i den norska modellen, men hela 30 % i den danska modellen. Liksom i fallet med statsvetenskapliga institutionen påverkar ett par enstaka tidskrifter utfallet. Både Historisk tidskrift och Scandia är värderade till nivå 2 i den danska modellen (och nivå 1 i den norska), och dessa är vanliga publiceringskanaler vid institutionen. Institutionen för svenska språket har en låg andel nivå 2-publikationer i både den danska och den norska modellen. Detta var ett förvånande resultat eftersom den bibliometriska analysen i RED10 visade en mycket hög andel nivå 2 för institutionen. RED 10-analysen omfattade åren 2004-2010 och innehöll även kapitel och monografier. När man tittar närmare på de publiceringsår som saknas i den här analysen (d v s 2004-2006) finner man ett stort antal registrerade kapitel (av en enda forskare!) utgivna på nivå 2-förlaget de Gruyter. Det visar att bibliometri alltid måste användas med försiktighet.

Av de ämnen som finns med på listan (s 18) över störst andel olika bedömningar, återfinns flertalet bland fakultetens institutioner: tyska/nederländska och grekiska/latin (institutionen för språk och litteraturer), arkeologi och historia (institutionen för historiska studier), teologi/religionsvetenskap och idéhistoria (institutionen för litteratur, idéhistoria och religion) samt lingvistik och filosofi (institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori).

Summa poäng – eventuell påverkan resursfördelning

Även om vi ser stora variationer för nivå 2-tidskrifterna för de olika modellerna verkar inte skillnaderna få några större konsekvenser för poängsumman och resursfördelningen.

Tabell 7. Summa poäng och andel av totala poängsumman, danska och norska modellen (humanistiska fakulteten)

Institution	Summa norska poäng	Andel av norska poäng	Summa danska poäng	Andel av danska poäng
Inst för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori	171	20%	188	22%
Inst för historiska studier	76	9%	96	11%
Inst för kulturvetenskaper	57	7%	57	7%
Inst för litteratur, idéhistoria och religion	157	19%	166	20%
Inst för språk och litteraturer	284	34%	256	30%
Inst för svenska språket	91	11%	87	10%
<i>Total</i>	<i>835</i>	<i>100%</i>	<i>849</i>	<i>100%</i>

Korrelationen mellan modellerna är nästan perfekt, med samma värde som för samhällsvetenskapliga fakulteten (0,98). Trots det finns det en institution där det skiljer hela 4 % i utfallet mellan danska och norska: Institutionen för språk och litteraturer. Det är också den institution som har högst produktion av godkända artiklar vid fakulteten, och med en stor skillnad mellan danska och norska modellen i avseende på andelen nivå 2-publikationer. Det är ett förvånande resultat att de största skillnaderna i bedömningar av "internationella kanaler med hög prestige" finns inom den institution som kanske är mest internationell till sin karaktär. Vid institutionen bedrivs forskning inom afrikanska språk, arabiska, engelska, fornykyrkoslaviska, franska, grekiska, italienska, japanska, latin, nederländska, ryska, slaviska språk, spanska och tyska.

Avslutande diskussion

Resultatet visar att det finns nationella särdrag i vad som bedöms som publikationskanaler med "hög internationell prestige", men att det får små konsekvenser när modellerna appliceras vid GU – åtminstone i avseende på poängsummor. På sikt kan det däremot vara oroväckande att det saknas konsensus om vad som är kanaler med hög prestige. Nivå 2-kanalerna är ju tänkta att fungera som drivkrafter att publicera i det som anses vara tidskrifter och förlag med hög prestige och motverka "kvantitetshets". Och om norska och danska forskare inte är överens om vad som "uppfattas som de mest ledande i brede fagsammenhenger" (se s 7) så finns risken (eller möjligheten) att svenska forskarna har ytterligare en annan uppfattning.

Att det finns behov av en svensk lista över publikationskanaler står ganska klart. Under våren 2012 arrangerade Göteborgs universitetsbibliotek en workshop med deltagare från svenska lärosäten som använder den norska modellen. Sammanlagt åtta lärosäten höll presentationer vid workshopen, men hela elva lärosäten använder modellen (enligt förfrågan till lärosätena 2012 – fem av dessa använder modellen vid medelsfördelning). Under workshopen diskuterades framförallt praktiska problem som hantering av data, matchning, datakvalitet etc, men det framkom också synpunkter på lämpligheten

av att "importera" den norska modellen till svenska förhållanden. Det finns en oro över hur modellen slår i områden med nationell publicering och man har också uppmärksammat tveksamheter i bedömningen av svenska förlag.

Det är viktigt att fortsätta granska de modeller som används och utreda konsekvenser av att använda bibliometri som indikator för resursfördelning. Vid GU har bibliometri använts sedan 2009 som en del av den prestationsbaserade indikatorn. Av flera anledningar är det svårt att mäta hur publiceringsmönster förändras och hur bibliometriska indikatorer påverkar publiceringsmönster. I GU:s fall är det extra svårt eftersom indikatorn förändrades 2011, samt att både den gamla och den nya indikatorn, för flertalet fakulteter, skiljer sig från den nationella indikatorn. Om de bibliometriska indikatorerna överhuvudtaget påverkar publiceringsmönster, blir det alltså svårt att påvisa om forskare påverkas av nationella incitament eller lokala. För att ytterligare förstärka komplexiteten är bibliometri bara en av flera indikatorer i prestationsbaserade resursfördelningsmodeller, och det finns dessutom andra drivkrafter inom akademien som påverkar publiceringsmönster. Men oavsett härvan av orsakssamband är det viktigt att bibliometrin är öppen för granskning och att frågor och synpunkter bemöts och undersöks.

Referenser

- Aronsson, P., Beckman, J., Ekström, A., Ewertsson, L., Hasselberg, Y., Holmberg, G., et al. (2010). "Skilj på kvalitet och kvantitet i forskningen". *Sydsvenskan*, 2010-04-09.
- Auranen, O., & Nieminen, M. (2010). University research funding and publication performance-An international comparison. *Research Policy*, 39(6), 822-834.
- Bernhardsson, K. (2011). *Ny strategi för vetenskaplig bokpublicering vid Lunds universitet : två förslag till en bättre publiceringsverksamhet vid Område HT och vid Lunds universitet : rapport från projektet HT-områdets bokpubliceringar*. Lund: Lunds universitet.
- Butler, L. (2003). Explaining Australia's increased share of ISI publications - the effects of a funding formula based on publication counts. *Research Policy*, 32(1), 143-155.
- Carlsson, H. (2009). Allocation of Research Funds Using Bibliometric Indicators – Asset and Challenge to Swedish Higher Education Sector. *Infotrend*, 64(4), 82-88.
- Frostegård, J. (2010). Bibliometri är en återvändsgränd. *Vetenskapbloggen, Forskning & framsteg*, 2010-01-02.
- Good, F. (2012). *Mellan två kulturer : fem forskare i arkeologi om inställning till vetenskaplig tidskriftspublicering*. Borås: Institutionen biblioteks- och informationsvetenskap/Bibliotekshögskolan.

- Görnerup, E. (2013). *Från departement till doktorand: På vilka grunder fördelas de direkta statsanslagen för forskning?* Stockholm: Svenskt näringsliv.
- Hicks, D. (2012). Performance-based university research funding systems. *Research Policy*, 41(2), 251-261.
- Hicks, D. (2013). One size doesn't fit all : on the co-evolution of national evaluation systems and social science publishing. *Confero*, 1(1), 67-90.
- Holmgren, S., & Bertilsson Uleberg, G. (Eds.). (2011). *RED10 research evaluation : reports from the evaluation of all research at the University of Gothenburg 2010*. Göteborg: University of Gothenburg.
- Jarrick, A. (2012, 2012-11-22). Publiceringskulturernas selektionsprocess. *Curie*.
- Kronman, U. (2013). Managing your assets in the publication economy. *Confero*, 1(1), 91-128.
- Lenas, S. (2009). Uträknad humaniora. *Dagens nyheter*, 2009-06-09.
- Liedman, S.-E. (2013). Pseudo-quantities, New Public Management and human judgement. *Confero*, 1(1), 45-66.
- Moed, H. (2005). *Citation Analysis in Research Evaluation*. Dordrecht: Springer.
- Monsen, T. H. (2013). Hum-sam er vinnere av tellekantsystemet *Universitetsavisa.no*, 2013-02-05.
- NordForsk. (2011). *Comparing research at Nordic universities using bibliometric indicators : a publication from the NORIA-net "Bibliometric Indicators for the Nordic Universities"*. Oslo: NordForsk.
- Ossenblok, T. L. B., Engels, T. C. E., & Sivertsen, G. (2012). The representation of the social sciences and humanities in the Web of Science-a comparison of publication patterns and incentive structures in Flanders and Norway (2005-9). *Research Evaluation*, 21(4), 280-290.
- Regeringens proposition 2012/13:30 : Forskning och innovation*. (2012). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Sandström, U., Wold, A., & Jordansson, B. (2010). *Hans Excellens : om miljardsatsningarna på starka forskningsmiljöer*. Stockholm: Delegationen för jämställdhet i högskolan (DJ).
- Schneider, J. W. (2009). An outline of the bibliometric indicator used for performance-based funding of research institutions in Norway. *European Political Science*, 8(3), 364-378.
- Seglen, P. O. (2009). Er tidsskrift-renommé og artikkeltelling adekvate mål for vitenskapelig kvalitet og kvantitet? In Ø. Østerud (Ed.), *Hvordan måle vitenskap? : Søkelys på bibliometriske metoder* (pp. 39-70). Oslo: Det Norske Videnskaps-Akademi.
- Sivertsen, G. (2009). Publiseringssindikatoren : formålet – resultatene – diskusjonen *Hvordan måle vitenskap? : Søkelys på bibliometriske metoder* (pp. 11-37). Oslo: Det Norske Videnskaps-Akademi.

Sivertsen, G., & Schneider, J. (2012). *Evaluering av den bibliometriske forskningsindikator*. Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning.

Vekt på forskning : nytt system for dokumentasjon av vitenskapelig publisering : innstilling fra faglig og teknisk utvalg til UHR (2004). Oslo: UHR.

Vetenskapsrådet. (2009). *Bibliometrisk indikator som underlag för medelsfördelning : svar på uppdrag enligt regeringsbeslut U2009/322/F (2009-01-29) till Vetenskapsrådet. 2009-05-27*.

Vetenskapsrådet. (2012). *Sammanfattning fördelningsunderlag för 2013*.

Williams, P., Stevenson, L., Nicholas, D., Watkinson, A., & Rowlands, I. (2009). The role and future of the monograph in arts and humanities research. *Aslib Proceedings*, 61(1), 67-82.